

Hoge Raad

Citation for published version (APA):

de Groot, G.-R. (1993). Hoge Raad: 20 november 1992, nr. 284. *Nederlandse Jurisprudentie*, 1029-1034.

Document status and date:

Published: 01/01/1993

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Nr. 284

HOGE RAAD

20 november 1992, rek.nr. 7915

(Mrs. Martens, Roelvink, Kortthals Altes, Neleman, Nieuwenhuis; A-G Mok; m.nt. GRdG)

RvdW 1992, 258

Nationaliteit; derde-generatiereg.

De strekking van art. 3 lid 3 is dat de tweede, opvolgende in Nederland geboren generatie Nederlander wordt door geboorte. Deze bepaling vereist dan ook dat de grootmoeder ten tijde van de geboorte van de vader of moeder in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba woonde.

(Rijkswet op het Nederlanderschap art. 3 lid 3)

Gülün Cinar, te Schiedam, verzoekster tot cassatie, adv. mr. A.M. van Kuijeren,
tegen

De Staat der Nederlanden (Ministerie van Justitie), te 's-Gravenhage, verweerder in cassatie, niet verschenen.

Rechtbank:

(...)

4. Beoordeling van het verzoek

4.1. Art. 1 aanhef en sub c van de Rijkswet op het Nederlanderschap luidt:

„Voor de toepassing van deze Rijkswet wordt verstaan onder ...

c. moeder: de vrouw die het kind ter wereld heeft gebracht;”

4.2. Art. 3 lid 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap luidt:

„Nederlander is het kind van een (ten, *red.*) tijde van zijn geboorte in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba wonende vader of moeder, die zelf geboren is uit een in één van die landen wonende moeder.”

4.3. Blijkens de hierboven onder 4.1 geciteerde bepaling kan onder „moeder” in art. 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap niet mede worden verstaan „stiefmoeder”. De woonplaats van verzoeksters stiefmoeder is derhalve van geen belang bij de beoordeling van de vraag of Mefharet, de Nederlandse nationaliteit bezit.

4.4. De strekking van art. 3 lid 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap is dat de tweede, opvolgende in Nederland geboren generatie Nederlander wordt door geboorte. Daarvan is in het onderhavige geval geen sprake.

Verzoekster is niet geboren uit een ten tijde van haar geboorte in Nederland wonende moeder. Haar dochter Mefharet bezit derhalve niet ingevolge art. 3 lid 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap de Nederlandse nationaliteit. Daaruit volgt dat het verzoek tot vaststelling van het Nederlanderschap van Mefharet Cinar

dient te worden afgewezen.

(enz.)

Cassatiemiddelen:

I. Schending van het recht en/of verzuim van vormen die nietigheid van de beschikking tot gevolg heeft doordat de rechtbank heeft overwogen dat in art. 3 lid 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap onder „moeder” niet mede wordt verstaan „stiefmoeder” en dat de woonplaats van verzoeksters stiefmoeder derhalve van geen belang is bij de beoordeling van de vraag of Mefharet de Nederlandse nationaliteit bezit.

Toelichting

De vermelding in art. 1 aanhef en sub c van de Rijkswet op het Nederlanderschap dat onder „moeder” dient te worden verstaan „de vrouw die het kind ter wereld heeft gebracht” is discriminatoir ten opzichte van de vrouw die de plaats van de moeder heeft ingenomen in het gezin. Dit geldt met name wanneer de moeder is overleden.

Het feit dat slechts de kwaliteit van de (groot)moeder bepalend is voor de vraag of het kind het Nederlanderschap bezit, is discriminatoir ten opzichte van de (groot)vader. Een dergelijke discriminatie is niet alleen in strijd met de nationale en Europese wetgeving maar bovendien ook in strijd met hetgeen in art. 3 lid 1 staat vermeld en waarin de vader en de moeder gelijk worden geschakeld. Er is sprake van innerlijke tegenstrijdigheid tussen deze twee onderdelen van art. 3 wanneer de aanwezigheid van de vader ten tijde van de geboorte van Mefharet geen rol speelt.

Uiteraard is het biologisch gezien (nog) niet mogelijk een kind uit een man geboren te laten worden. Dat wil echter niet zeggen dat de aanwezigheid van de vader op het moment van de geboorte van het kind in Nederland ten achter dient te worden gesteld bij de aanwezigheid van de moeder. Dit is een niet acceptabele vorm van discriminatie.

II. Schending van het recht en/of verzuim van vormen die nietigheid van de beschikking tot gevolg heeft doordat de rechtbank heeft overwogen dat art. 3 lid 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap zo dient te worden gelezen dat de vader of moeder van het kind zelf geboren dient te zijn uit een in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba geboren en wonende moeder.

In feite komt de argumentatie van de rechtbank er op neer dat aan de tekst van art. 3 lid 3 het een en ander wordt toegevoegd.

In feite zegt de rechtbank: er staat niet wat er staat. Wat er hoort te staan is: Nederlander is het kind van de ten tijde van zijn geboorte in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba wonende vader of moeder die zelf geboren is in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba uit een in een van die landen wonende moeder.

Indien de wetgever dat gewild had, zou een

dergelijke formulering zijn gekozen. Dit is echter niet het geval. Gekozen is voor de formulering van het huidige artikel. Daarin staat niets vermeld over het geboren moeten zijn uit een in een van de drie landen wonende moeder. Sinds wanneer en op welk moment deze moeder in Nederland woont, werd kennelijk door de wetgever irrelevant geacht.

Bovendien heeft art. 3 betrekking op het kind, de geboorte van het kind en de plaats van geboorte. Het ligt dan ook niet voor de hand om in het derde lid opeens de geboorteplaats van de moeder in te voeren als vereiste voor de verkrijging van de Nederlandse nationaliteit. Verzoekster is van mening dat dit in strijd is met de systematiek van dit artikel.

Conclusie A-G mr. Mok:

1. Korte beschrijving van de zaak

1.1. Hoewel dit uit het cassatierekest niet expliciet blijkt, mag worden aangenomen dat verzoekster, evenals in feitelijke aanleg, optreedt in haar kwaliteit van wettelijke vertegenwoordiger van haar minderjarige dochter Mefharet Cinar.

1.2. Verzoekster is op 1 jan. 1966 in Turkije geboren en bezit de Turkse nationaliteit. Naar zij heeft gesteld is haar moeder overleden toen zij nog jong was en is haar vader hertrouwd.

Sinds 1977 verblijven verzoeksters vader en diens echtgenote in Nederland. Verzoekster is op 8 febr. 1986 in het kader van gezinshereniging naar Nederland gekomen. Haar dochter Mefharet is op 25 april 1986 hier te lande geboren.

1.3. Inzet van het geding is of Mefharet op grond van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlandschap (RWN) de Nederlandse nationaliteit heeft verworven.

Die vraag heeft verzoekster op grond van art. 17 RWN aan de Rechtbank in Den Haag voorgelegd.

De rechtbank heeft beslist dat Mefharet aan de in de genoemde wetsbepaling gestelde voorwaarden niet voldoet:

a. in de genoemde wetsbepaling wordt onder „moeder” niet mede de stiefmoeder verstaan;

b. de strekking van die bepaling is dat de tweede opvolgende in Nederland geboren generatie Nederlander wordt. Daarvan is in dit geval geen sprake; verzoekster zelf is immers niet geboren uit een ten tijde van haar geboorte in Nederland wonende moeder.

Om (elk van) deze redenen heeft de rechtbank, overeenkomstig de conclusie van de officier van justitie, het verzoek tot vaststelling van het Nederlandschap van Mefharet afgewezen.

1.4. Tegen die beschikking heeft verzoekster (tijdig) beroep in cassatie ingesteld. Het cassatierekest draagt het briefhoofd van een Rotterdamse advocaat, maar is getekend door een advocaat te Delft, derhalve bij de Hoge Raad.

Het beroep steunt op twee middelen. Het eer-

ste daarvan bestrijdt de in § 1.3 genoemde grond a, het tweede de daar genoemde grond b. Aangezien de bestreden beschikking op elk van beide gronden kan steunen, zal het beroep slechts succes kunnen hebben indien beide middelen slagen.

2. Bespreking van middel 1

2.1. Volgens het middel kan onder de „moeder” in art. 3 lid 3 RWN ook de stiefmoeder worden verstaan. Voor alle zekerheid: het gaat hier om de moeder van verzoekster, dus om de grootmoeder van Mefharet.

2.2. De RWN (art. 1 sub c) definieert het begrip moeder als: de vrouw die het kind ter wereld heeft gebracht. Het taalgebruik van die definitie maakt het — zacht gezegd — al moeilijk onder „moeder” ook een stiefmoeder te verstaan en de memorie van toelichting bij het ontwerp-RWN¹ wijst er ook niet op dat dit de bedoeling zou zijn geweest. Men heeft de gekozen definitie nodig geacht omdat naar het recht van sommige landen familierechtelijke betrekkingen tussen een moeder en haar natuurlijk kind eerst ontstaan door erkenning.

Met andere woorden: „moeder” is volgens de RWN de biologische moeder en omvat dus niet de stiefmoeder.

2.3. Het middel bestrijdt dit op zichzelf ook niet, maar meent dat hier sprake is van discriminatie ten opzichte van de (groot)vader². Een dergelijke discriminatie zou „in strijd met de nationale en de Europese wetgeving” zijn.

2.4. Voor zover bedoeld zou worden (wat uit het middel overigens niet af te leiden is) dat de bedoelde bepalingen van de RWN in strijd zijn met de Grondwet (Gr.w.), kan de rechter daar, gezien art. 120 Gr.w., niet in treden.

Voor zover bedoeld wordt dat deze wettelijke bepalingen in strijd zijn met andere wettelijke bepalingen van gelijke rangorde, dienen de daaruit voortvloeiende problemen niet door toetsing, maar door interpretatie te worden opgelost. Dit geldt a fortiori indien tegenstrijdigheid tussen bepalingen van dezelfde wet zou bestaan.

Dit laatste is wat het middel stelt. De regeling van art. 3 lid 3 zou in strijd zijn met die van art. 3 lid 1.

De regeling van het eerste lid, waarin vader en moeder gelijkgesteld worden, is inderdaad in zoverre anders dan die van het derde, dat in laatstgenoemd lid wel vader en moeder gelijk-

1. Kamerst. (II, 1981) 16947 (R 1181), nr. 3, p. 6/7.

2. Deze stelling is ook in de literatuur verdedigd; vgl. G.R. de Groot/M. Tratnik, *Nationaliteitsrecht*, 1986, p. 69/70, *Personen- en familierecht*, Rijkswet op het Nederlandschap (G.R. de Groot), aant. 3 op art. 3. M.J.C. Koens in Pitlo/V.d. Burght, *Rood-De Boer, Het Personen- en Familierecht*, 1989, p. 16, volstaat met de constatering dat art. 3 lid 3 man en vrouw niet gelijkstelt.

gesteld worden, maar grootvader en grootmoeder niet. Dat verschil in aanpak vindt in de parlementaire geschiedenis geen verklaring, hetgeen waarschijnlijk samenhangt met de omstandigheid dat het derde lid bij amendement³ in de wet gebracht is. De bedoeling is mogelijk geweest zeker te stellen dat de vader of moeder in Nederland zijn geboren en daarvoor is nu eenmaal nodig dat de grootmoeder toen hier verbleef.

Men kan daarom ten hoogste spreken van een zekere mate van inconsequentie, maar daarom nog niet van strijd, aangezien het eerste en het derde lid op verschillende gevallen betrekking hebben.

Het is derhalve overbodig na te gaan welke van de bedoelde bepalingen voorrang zou moeten krijgen.

2.5. Voor zover sprake zou zijn van discriminatie in strijd met een ieder verbindende verdrags- of daarmee op één lijn te stellen bepaling, is toetsing wel mogelijk.

Evenwel voldoet het middel in dit opzicht niet aan de daaraan te stellen eisen door slechts op te werpen dat de betrokken wetsbepaling „in strijd met (...) Europese wetgeving” is. Verlangd mag worden dat een cassatiemiddel in een dergelijk geval aangeeft met welke verdrags- of vergelijkbare bepaling strijd aanwezig geacht wordt.

Overigens ligt het voor de hand te denken aan het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) of het EEG-Verdrag. Beide verdragen bevatten anti-discriminatieregels, maar mij is geen bepaling bekend waarvan evident is dat art. 3 lid 3 RWN daarmee in strijd is. Anders ligt het mogelijk met het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBP), maar het gaat mij te ver dat VN-verdrag, zelfs bij een welwillende uitleg van het middel, onder het begrip „Europese wetgeving” te brengen.

Ten overvloede voeg ik hieraan toe dat mij niet duidelijk is wat de steller van het middel met eventuele toetsing denkt te bereiken. Zelfs indien bestlist zou worden dat art. 3 lid 3 RWN wegens discriminatoir karakter buiten toepassing zou moeten blijven, betekent dit niet dat verzoekster de Nederlandse nationaliteit heeft. Daarvoor zou ten eerste nodig zijn dat de bepaling niet buiten toepassing zou worden gelaten, maar zodanig zou worden uitgelegd dat ook voldoende is dat de grootvader op het beslissende moment in Nederland verbleef en ten tweede dat zou blijken dat dit feitelijk het geval is geweest. Daarentrent is in de procedure niets gesteld.

Het middel faalt derhalve.

3. Bespreking van middel II

3.1. Het falen van middel I brengt mee dat verzoekster bij middel II geen belang heeft, zo-

dat middel II geen bespreking behoeft.

Volledigheidshalve ga ik ook op dit middel in. De behandeling daarvan heeft alleen zin door als uitgangspunt te kiezen dat onder „moeder” in het slot van art. 3 lid 3 RWN mede de stiefmoeder moet worden verstaan.

3.2. Het middel verdedigt dat in de zinsnede „uit een in één van die landen wonende moeder” in art. 3 lid 3 RWN irrelevant is sinds wanneer en op welk moment deze moeder in Nederland woont.

Vervolgens raakt het middel zijn eigen spoor bijster door te beweren dat de argumentatie van de rechtbank er op neerkomt dat art. 3 lid 3 van gelezen moet worden „dat de vader of moeder van het kind zelf geboren dient te zijn uit een in Nederland (...) geboren en wonende moeder”.

Dat zegt de bestreden beschikking geenszins, zodat het middel in zoverre feitelijke grondslag mist.

3.3. De vraag die het middel wellicht heeft beoogd op te werpen is of de grootmoeder ten tijde van de geboorte van het kleinkind in Nederland moest wonen, dan wel ten tijde van de geboorte van de vader of de moeder.

De rechtbank heeft geoordeeld dat, wil art. 3 lid 3 van toepassing zijn de grootmoeder ten tijde van de geboorte van de moeder⁴ in Nederland moet hebben gewoond. Wat het middel waarschijnlijk wil verdedigen is dat het voldoende is dat de grootmoeder ten tijde van de geboorte van het kleinkind in Nederland woonde.

De opvatting van de rechtbank is m.i. de juiste. De voorsteller van het amendement dat art. 3 lid 3 in de wet heeft gebracht heeft als motivering opgegeven (zie noot 3) dat de strekking daarvan was „de zogenaamde derde generatie het Nederlanderschap van rechtswege te verlenen”.

Zou voldoende zijn dat de grootmoeder ten tijde van de geboorte van het kleinkind in Nederland woont, dan zou van de derde generatie geen sprake behoeven te zijn. In de opvatting die het middel (naar ik veronderstel) wil verdedigen zou zelfs wanneer een in het buitenland geboren vreemdelinge haar kort tevoren in Nederland gevestigde moeder bezoekt en tijdens dat bezoek het leven schenkt aan een kind, dat kind van rechtswege de Nederlandse nationaliteit krijgen. Er is geen enkele aanwijzing dat dit de bedoeling van de wetgever is geweest en dat resultaat zou ook afwijken van de uitgangspunten van de wet, waarin het territorialiteitsbeginsel slechts een aanvullende werking heeft⁵.

3.4. Zou het middel aan de orde komen, dan zou het, gezien het bovenstaande, niet tot cassatie kunnen leiden.

4. In dit geval. Hetzelfde geldt voor de vader.

5. Zie ook Koens, t.a.p., p. 14-16 en De Groot/Tratnik, p. 60 bovenaan en p. 68/69.

4. Conclusie

De conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

Hoge Raad:

1. Het geding in feitelijke instantie

Met een op 30 jan. 1990 gedateerd verzoekschrift heeft verzoekster tot cassatie – verder te noemen de moeder – zich gewend tot de Rechtbank te 's-Gravenhage met verzoek de nationaliteit vast te stellen van haar minderjarige dochter Melharet Cinar, geboren op 25 april 1986 te Arnhem.

Nadat verweerder in cassatie tegen het verzoek verweer had gevoerd, heeft de rechtbank bij beschikking van 28 nov. 1990 overeenkomstig de conclusie van de officier van justitie het verzoek afgewezen.

(...)

3. Beoordeling van de middelen

3.1. De moeder verzoekt op de voet van art. 17 van de Rijkswet op het Nederlandschap vaststelling dat haar op 25 april 1986 te Arnhem geboren dochter (het kind) Nederlander is ingevolge art. 3 lid 3 van deze wet. De rechtbank heeft dit verzoek afgewezen. Naar mag worden aangenomen is de rechtbank daarbij uitgegaan van de volgende feiten:

– (i) de moeder, die de Turkse nationaliteit bezit, is op 1 jan. 1966 geboren te Cemel in Turkije uit toen aldaar woonachtige ouders;

– (ii) toen de moeder nog jong was, is haar moeder overleden en is haar vader (de grootvader) getrouwd; de moeder is aanvankelijk opgegroeid in het gezin van de grootvader en de stief-grootmoeder;

– (iii) in 1977 zijn de grootvader en de stief-grootmoeder naar Nederland vertrokken waar zij sedertdien woonplaats hebben; de moeder bleef in Turkije;

– (iv) op 8 febr. 1986 heeft de moeder zich, in het kader van gezinshereniging, weer gevoegd bij het gezin van de grootvader en de stief-grootmoeder; ten tijde van de geboorte van het kind woonde de moeder aldus in Nederland.

3.2. De Hoge Raad vindt aanleiding middel II eerst te behandelen. Dit middel keert zich tegen r.o. 4.4 van de bestreden beschikking waarin de rechtbank haar afwijzing van voormeld verzoek daarop grondt: 1. dat de strekking van art. 3 lid 3 is „dat de tweede, opvolgende in Nederland geboren generatie Nederlander wordt door geboorte”; 2. dat deze bepaling dan ook vereist dat de grootmoeder *ten tijde van de geboorte van de vader of de moeder* in Nederland woonde; 3. dat aan dit vereiste evenwel niet wordt voldaan.

Het middel faalt omdat de rechtbank art. 3 lid 3 juist heeft uitgelegd.

Deze bepaling vindt haar oorsprong in een amendement van het lid Korthals (Hand. II 1984, p. 4144 in verbinding met Bijl. Hand. II

1983-1984, 16 947 (R 1181), nr. 32). Het amendement, dat blijkens de schriftelijke toelichting ertoe strekte „de zogenaamde derde generatie het Nederlandschap van Rechtswege te verlenen”, sloot daartoe aan bij het toenmalige art. 2 lid 1 sub a van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap.

Laatstgenoemde bepaling vond haar oorsprong in het inzicht van de Kamer dat „het afstammingsbeginsel (...) voor hen die hun geboorteland verlaten, alleen ten opzichte van het eerste geslacht onvoorwaardelijk (behoort) te worden gehandhaafd” en dat rekening ertoe valt te houden dat „het tweede geslacht buiten het oorspronkelijke land van herkomst geboren, (...) in den regel niet meer voldoende met dat land (is) verbonden” (VV, Bijl. Hand. II 1891-1892, 130, nr. 4, p. 2; zie ook memorie van antwoord, Bijl. Hand. II 1891-1892, 130, nr. 5, § 2, p. 3-5). Zij strekte, in de bewoordingen van de memorie van antwoord (Toelichting op nieuw art. 2, p. 12) ertoe Nederlander te verklaren „de geborene uit een ingezetene, vader of moeder, die hier zelf uit eene hier wonende moeder geboren is”, en eiste daartoe onder meer geboorte van de vader of de moeder „uit eene in het Rijk wonende moeder” (oorspronkelijke tekst), resp. „uit een in een van deze landen wonende moeder” (tekst ten tijde van het tot stand komen van de huidige wet). Dit vereiste is zowel in de literatuur als in het kader van herzieningswetten steeds zo begrepen dat de grootmoeder „in het Rijk”, resp. „in een van deze landen” moest wonen *ten tijde van de geboorte van de vader of moeder* (zie onder meer de memorie van toelichting op het voorstel dat heeft geleid tot de wet van 15 mei 1953, Stb. 233).

Dienovereenkomstig is bij de parlementaire behandeling van art. 3 lid 3 van de tegenwoordige wet ervan uitgegaan dat het amendement handhaving beoogde van „de huidige wettekst wat betreft de derde generatie” en dat daarmee werden bedoeld: „kinderen van de hier geboren vreemdelingen” (formulering ontleend aan de staatssecretaris van Justitie, UCV 12 dec. 1983, 38-6, l.k.).

3.3. Uit het voorgaande volgt dat middel I bij gebreke van belang niet tot cassatie kan leiden. Wat er zij van de aan dit middel ten grondslag liggende stelling dat voor de toepassing van art. 3 lid 3 voldoende is als de grootvader en/of de stief-grootmoeder „in een van die landen” woont, deze stelling kan, gezien het in 3.2 overwogene, de moeder niet baten nu ervan moet worden uitgegaan dat ten tijde van de geboorte van de moeder noch de stief-grootmoeder noch de grootvader in Nederland de Nederlandse Antillen of Aruba woonde.

4. Beslissing

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Noot:

1. De meest gebruikelijke wijze van verwerven van het Nederlanderschap op het moment van geboorte is de verkrijging van het Nederlanderschap door afstamming van een vader of moeder die deze nationaliteit bezit. Deze verwervingsgrond, die veelal als verwerving iure sanguinis wordt aangeduid, is neergelegd in art. 3 lid 1 Rijkswet op het Nederlanderschap. Daarnaast kan het Nederlanderschap echter ook door geboorte worden verworven door het kind van niet-Nederlanders. De voorwaarden die vervuld moeten zijn, worden beschreven in art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap. Bij oppervlakkige lezing van art. 3 lid 3 zou men deze bepaling kunnen opvatten als een geval van verwerving van het Nederlanderschap door geboorte op Nederlands grondgebied (verkrijging iure soli). Een dergelijke interpretatie is echter onjuist. De vader of moeder van het kind moet woonplaats in Nederland hebben terwijl het kind in Nederland of elders wordt geboren, terwijl die in Nederland woonachtige ouder ook zelf geboren is uit een in het Koninkrijk der Nederlanden wonende moeder (men zou deze verwervingsgrond derhalve kunnen typeren als een verkrijging iure domicilii). In de boven afgedrukte beslissing stond nu de vraag centraal, of de grootmoeder reeds ten tijde van de geboorte van haar voor de toepassing van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap in casu relevante kind in Nederland woonachtig moest zijn, of dat ook voldoende is, indien zij op een later moment (uiterlijk op het ogenblik van geboorte van het kleinkind) in Nederland woont. Het cassatiemiddel wees er op, dat in het eerste gedeelte van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap uitdrukkelijk wordt gesproken van een ten tijde van zijn geboorte in Nederland, Nederlandse Antillen of Aruba wonende vader of moeder, terwijl woorden als „ten tijde van de geboorte” ontbreken ten aanzien van het woonplaatsvereiste voor de grootmoeder. In het licht van de totstandkomingsgeschiedenis van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap besliste de Hoge Raad, dat ook de grootmoeder ten tijde van de geboorte van haar voor de toepassing van de bepaling in concreto relevante kind in Nederland woonachtig moet zijn geweest. Deze beslissing is begrijpelijk en zeker niet verrassend.

2. Art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap heeft een opmerkelijke wetsgeschiedenis. Zulks blijkt reeds uit de overwegingen van de Hoge Raad. De onderhavige wetsbepaling stond niet in het regeringsontwerp voor de huidige Rijkswet op het Nederlanderschap, maar werd ingevoegd bij amendement. Dat amendement beoogde een regeling die in de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap stond ook in de nieuwe Rijkswet op te nemen, maar aan te passen aan het beginsel dat mannen en vrouwen ook in het nationaliteitsrecht gelijk behandeld dienen te worden. Tekstueel sluit de

regeling van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap echter zeer nauw aan bij de bepaling van art. 2 sub a van de oude wet. Het oude art. 2 sub a luidde in de oorspronkelijke redactie van 1892: „Nederlanders zijn ook: a. het kind van een ingezetene des Rijks — hetzij vader, hetzij moeder, naar de in art. 1 gemaakte onderscheidingen — die zelf geboren is uit eene in het Rijk wonende moeder, tenzij blijke dat het kind als vreemdeling tot een ander land behoort; ...”. In 1953 werd art. 2 sub a ingrijpend veranderd. De werking van de bepaling werd aanzienlijk uitgebreid door de regel in te voeren, dat de tweede generatie door geboorte automatisch de Nederlandse nationaliteit verwerft, ongeacht of ze door geboorte tevens een andere nationaliteit verwerft. De tekst luidde sindsdien: „Nederlanders zijn ook: a. het kind van een tijdens de geboorte in Nederland, in Suriname of in de Nederlandse Antillen wonende vader of moeder, naar de in artikel 1 gemaakte onderscheidingen, die zelf geboren is uit een in het Koninkrijk wonende moeder; ...”. De wetswijziging van 1953 werkte volgens de bijbehorende toelichting trouwens terug tot 1 juli 1893, dat wil zeggen tot op de dag waarop de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 1892 in werking trad. Het is opmerkelijk, dat het bijna op de kop af honderd jaar heeft moeten duren, totdat in rechte is betoogd, dat al deze bepalingen niet uitdrukkelijk zeggen, dat de grootmoeder in het Koninkrijk der Nederlanden woonachtig moest zijn op het moment, dat haar voor de toepassing van deze bepalingen relevante kind werd geboren. De Hoge Raad geeft thans duidelijk aan, dat zulks in 1892 en ook later echter wel de bedoeling van de wetgever is geweest en leest daarom art. 3 lid 3 op de met die bedoeling overeenkomende wijze. Over het algemeen ben ik er geen voorstander van om bij de toepassing van de verwervingsgronden van het Nederlanderschap van rechtswege voorwaarden te eisen die niet rechtstreeks uit de wetsbepaling volgen. Het eisen van niet in de wettekst staande voorwaarden leidt tot rechtsonzekerheid, die in het nationaliteitsrecht onwenselijk is. In beginsel leidt zulks derhalve ten aanzien van de nog jonge bepaling van art. 3 lid 3 tot het standpunt, dat in dat artikel niet een voorwaarde mag worden gelezen, die er niet staat. Dit standpunt werd door de advocaat van de eiser in cassatie ook duidelijk vertolkt. In casu ging het echter om een wettelijke bepaling, die rechtstreeks voortbouwde op oudere wettelijke regelingen. Indien de Hoge Raad de visie van de advocaat van de eiser tot cassatie zou hebben overgenomen, zou geen enkele weg voorbij de conclusie hebben geleid, dat achteraf bekeken ook die oudere bepalingen op overeenkomstige wijze moeten worden uitgelegd. Een dergelijk standpunt zou ons nationaliteitsrecht op zijn grondvesten hebben doen wankelen, nu de desbetreffende bepalingen gedurende honderd jaar restrictiever waren uitgelegd. Het is daarom goed, dat ons hoogste rechtscollege dat niet heeft gedaan.

3. In onderhavige procedure kwam ook de vraag aan de orde, of de woonplaats van de stief-grootmoeder van belang zou kunnen zijn. Deze vraag werd door de Hoge Raad bij gebrek aan belang in casu niet beantwoord. Het ligt echter voor de hand om de vraag ontkennend te beantwoorden. Waar bij de toepassing van art. 3 lid 1 Rijkswet op het Nederlanderschap „sociaal ouderschap” irrelevant is, voorzover dit sociaal ouderschap niet bijvoorbeeld (met toepassing van art. 5 Rijkswet op het Nederlanderschap) door adoptie in juridisch ouderschap is omgezet, ligt het voor de hand dat zulk sociaal ouderschap ook bij de toepassing van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap relevantie mist.

4. Een volgende in deze procedure opgeworpen vraag, betrof de kwestie, of art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap niet in strijd is met de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, daar mannen worden gediscrimineerd. Relevant zijn voor toepassing van art. 3 lid 3 immers de woonplaatsen van de ouders van een kind, alsmede de woonplaatsen van de grootmoeders. De woonplaatsen van de grootvaders lijken irrelevant te zijn. In de onderhavige beschikking heeft de Hoge Raad echter de vraag, of ook een woonplaats van de grootvader in Nederland voldoende is voor toepassing van de in art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap geformuleerde regel onbeantwoord gelaten, nu in casu vaststond, dat de relevante grootvader ten tijde van de geboorte van de relevante ouder niet in Nederland woonachtig was. Het komt me echter voor, dat het in de rede ligt om art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap in het perspectief van art. 26 IVBP dusdanig te lezen, dat zowel de woonplaats van de grootmoeder als die van de grootvader van belang is.

Hierbij zij het volgende aangetekend. Indien er geen familierechtelijke betrekkingen bestaan tussen de relevante ouder en de „grootvader”, is diens woonplaats voor de toepassing van art. 3 lid 3 onbelangrijk. Ook in zeer vele andere gevallen voegt het aannemen van belang van de woonplaats van de grootvader echter niets toe. Dat komt niet slechts vanwege het feit, dat grootvader en grootmoeder in de overgrote meerderheid van de gevallen feitelijk zullen hebben samengewoond. In juridisch perspectief is ook van belang, dat de grootmoeder veelal een van de woonplaatsen van de grootvader afhankelijke woonplaats zal hebben gehad.

5. In het op 25 febr. 1993 aan de Tweede Kamer gezonden wetsontwerp ter wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap (wetsontwerp 23029 (R 1461)) wordt onder meer voorgesteld om de tekst van art. 3 lid 3 Rijkswet op het Nederlanderschap te wijzigen. In de eerste plaats wordt de term „woonplaats” vervangen door „hoofdverblijf”; in de tweede plaats wordt uitdrukkelijk in de wet opgenomen, dat ook de grootmoeder ten tijde van de geboorte van de maatgevende ouder in het Koninkrijk der Nederlanden haar hoofdverblijf moet hebben ge-

had. Het hoofdverblijf van de grootvader lijkt echter nog steeds irrelevant te zijn. Beter ware het derhalve art. 3 lid 3 als volgt te wijzigen:

„Nederlander is het kind van een vader of moeder, die ten tijde van de geboorte van het kind hoofdverblijf heeft in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba en die zelf is geboren als kind van een vader of moeder, die ten tijde van zijn of haar geboorte hoofdverblijf in een van die landen had.”

GRdG

Nr. 285

HOGE RAAD

27 november 1992, rek.nr. 8061

(Mrs. Sniijders, Bloembergen, Mijnsen, Davids, Heemskerk; A-G Mok; m.nt. GRdG) RvdW 1992, 265

Nationaliteit minderjarige. Toescheidingsovereenkomst Nederland-Suriname.

Volgens art. 6 lid 2 Toescheidingsovereenkomst Nederland-Suriname volgen minderjarigen de nationaliteit van de moeder, indien zij met de moeder in een ander land verblijven dan de vader op het tijdstip waarop de nationaliteit van de moeder ingevolge de Toescheidingsovereenkomst wordt bepaald — dat is: op 25 nov. 1975 — dan wel nadien wordt gewijzigd (HR 13 okt. 1981, NJ 1982, 137).

Mede gelet op de rechtszekerheid, waaraan op het terrein van de nationaliteit een bijzonder gewicht toekomt, ziet de Hoge Raad geen reden op deze beslissing terug te komen.

(Toescheidingsovereenkomst Nederland-Suriname art. 6 lid 1 en 2)

Jane Foei-Len Savera Tjin-Hin-Ping, te Rotterdam, verzoekster tot cassatie, adv. mr. W.B. Teunis,

tegen

De Staat der Nederlanden (Ministerie van Justitie), te 's-Gravenhage, verweerder in cassatie, niet verschenen.

Rechtbank:

5. Beoordeling van het verzoek

5.1. Art. 6 lid 1 Toescheidingsovereenkomst luidt:

„Behoudens het in lid 2 bepaalde volgen minderjarigen de nationaliteit van hun vader of, indien deze overleden of onbekend is die van hun moeder.”

5.2. Vaststaat dat verzoekster die ten tijde van de onafhankelijkheidsverklaring van Suriname op 25 nov. 1985 minderjarig was met haar ouders in Nederland verbleef en te zamen met haar ouders de Nederlandse nationaliteit op die datum heeft behouden.